

Szellemeink a szobában

INTERJÚNAPLÓ

„Kétségbeesetten kerestünk valamit. Valamit a semmiben, de csak semmit fogtunk. Oly tökéletesen, hogy a Semmi már-már tökéletesebbnek tűnt, mint a Valami. Szétfeszítettük a pillanatot nikkelaócsait, darabokra zúztuk az idő érzéketlen tükörfalait és csak táncoltunk vadul az élő halálba. Az Istent akartuk és menekültünk tőle. Megálmodtuk magunkat. Aztán lassan, nagyon lassan, felébredtünk.” /MILETICS M./

A heroinisták arra a kérdésemre, hogy mit szólnának egy interjúhoz, első körben nagyon meglepődnek. Két okból. Az interjú szó önmagában olyan hivatalosan hangzik, hogy az ő életükben az újdonság erejével hat. Másodszor az a tény nem tudnak hirtelen mit kezdeni, hogy létezhet-e, hogy bárkinek fontos vagy jelentőségteljes lehet egy drogos élete annyira, hogy ezt interjú keretei között boncolgassa. Mindezek ellenére némi gondolkodás és meglepettség után felcsigázza őket a téma, és persze egy kis kérést követően belemennek. 2007. március elején így történt ez Zsoltival is egy hideg, kora tavaszi kedd estén.

XIII. KERÜLET, PANEL, KISSZOBA

Csak a világitást is szolgáltató tévé szólt lehalkítva. Ebben az időben már nem először voltam nála. Hétről-hétre találkoztunk, szinte kivétel nélkül ehhez hasonló keddi esteiken. Sötétedés után. A helyszín mindig ugyanaz volt. Kezdték beállni egy afféle standard rendszer ilyenkor. A megbeszélte időpontokra Zsolti mindig kijött elém az Árpád hídi metrómegállóhoz. De ez így volt jó. Ezeket az estét mindig várakozás és némi izgalom előzte meg. Megérkeztünk, levettük a kabátot és bementünk abba a bizonyos kisszobába, ahol Zsolti kisebb-nagyobb megszakításokkal tán időtlen idők óta éli az életét. Eltelt néhány óra. Beszélgettünk. Kávét, cigarettát, kezdtük megismerni egymást. Bennem pedig kezdett kialakulni az elhatározás, hogy ha elérkezettnek látom az időt, felteszem a nagy kérdést. Néhány héten belül eljött a pillanat: Zsolti, csináljunk egy interjút! Afféle múltfeltárást. Természetesen anonimitást ígérve könnyebb kicsikarni egy igenlő választ. A meglepettség most sem maradt el. Jöttek a már jól ismert kérdések, „de miért”, „miért pont velem”, „mi is lenne ennek igazából a gyakorlati haszna”? Ilyenkor elmondom, hogy azon túl, hogy szinte rögeszmém a morfinistákkal történő foglalkozás, az ő haszna életének teljes áttekintése lenne. Ez egyfajta tükör. Mivel őszinte velem, én őszintén írok, így talán segítségére válhat életének minden egyes pontját elemezve újra átgondolni a továbbiakat. De ha más haszna nincs is, csak annyi, hogy végre történik valami más, ami eddig nem, hát vágjunk bele. De ne most. Erre fel kell készülnie. Most amúgy sincs olyan lelki állapotban, hogy belekezdjünk egy ilyen komoly munkába. Első körben lefektetünk bizonyos alapszabályokat, miszerint csakis az ő tempójában fogunk haladni, ha ez tíz alkalom lesz, akkor tízszer futunk neki. Időnk van. (Idő van?) Másodszor: természetesen csak arról beszél, amiről ő akar, és nem kötelessége minden részletet feltárni előttem, bár hangsúlyozom, akkor van igazán értelme, ha mindenre kitérünk. Ekkor még nem tudtam, hogy vele sokkal nehezebb dolgom lesz, mint az eddigi interjúalanyaimmal. Hogy mi alapján választok? Érdem alapján. Nagyon sok heroinistát ismerek, de

Zsolti volt a második, akit érdemesnek tartottam arra, hogy végigcsináljam vele a dolgot. A választásnak több komponense van, a lényeg, hogy érezzem, akarom. Már jóval előbb, mint hogy megkértem volna rá. Objektivitásról szó sincs. Éppen ezért nem teszem az „interjú” elejére azt a szót, hogy „interjú”. A szakmával ez már nem lenne összeegyeztethető. Szóval, minden egyes lépésem le van fedve az előző két mondatommal. Mondjuk azt inkább, hogy egy történet. Egy élettörténet, így már a hivatalosságát is elvesztette, ami jelen esetben nem is baj.

SAJÁT ÉLET

Eljött a következő kedd. Találkozásaink megszokott időpontja, Árpád híd, XIII. kerület, panel, kisszoba. A tévé, mint mindig, most is be van kapcsolva. Arra a kérésemre, hogy kapcsoljuk ki, talán a „szó sem lehet róla” válasz érkezik. A tévének mindig menni kell. „Megnyugtat”. Rendben van. A feltételeket most nem én diktálom. Lehalkítja. Így egy kicsit jobban tudunk figyelni egymásra. A kávé most sem maradhat el. Cigaretta, kávé, TV. Szokásos udvariassági formulák, ami Zsolti részéről nem is udvariasság, inkább kedvesség. „Nem enne valamit?” „Vizet hozzak?” stb. A kávé éppen elég lesz, és a hangulathoz is jobban illik. Kezemben a füzet és a toll. Vágjunk bele. Most néhány perc csönd következik. Mibe is vágjunk bele? „Mire kíváncsi? Kérdezzen.” Nem kérdezek, meséljen. Mindent, ami eszébe jut. Amit fontosnak tart. A legelejétől.

1978. Ismét következik némi megilletődés, soha nem csinált ilyet, de elkezd. Úgy beszél, mintha nem is a saját életéről lenne szó. Történetet mond, amit akár egy könyvből is felolvashatott volna. Gyerekkor. Szakvélemények szerint a gyerekkor meghatározhatja, hogy kiből válik heroinista. *Vajon az is ott kezdődik, hogy végül kinek sikerül kiszállnia?*

A VIII. kerületben éltek a családjával. A család 5 főt jelent. Ideális modell: apa, anya, két idősebb testvér Krisztián és Robi és a kronológiai sorrendet Zsolti zárja.

A három fiú közötti korkülönbség szocializációjuk szempontjából optimális, kapcsolatuk a kezdetektől jó volt. Édesany-

juk áruházi eladóként, édesapjuk éjszakai műszakban buszsofőrként dolgozott. Az apa munkája és családja mellett esti tagozaton letette az érettségit, ezzel is emelve valamelyest a jövedelem szintjét. Családi életük, amennyire Zsolt vissza tud emlékezni ezekre a korai évekre, harmonikusan, átlagosan zajlott, bár néhány céges kiránduláson és nyári táborokon kívül nincsenek emlékképei. Az évek csöndes nyugalomban teltek egészen 1985-ig, amikor is bekövetkezett egy nem várt, nem tervezett terhesség. 1985-ben megszületett Évi, a legkisebb gyermek, negyedikként. Szülei munkája már a rendszerváltást megelőző években sem jelentett magas társadalmi presztízt, ebből következően közepes megélhetési színvonalat sem biztosított egy hattagú család számára. Még ebben az évben történt, hogy az anyagi nehézségek miatt, és azok könnyítése érdekében VIII. kerületi lakásukat egy olcsóbb és kisebb panellakásra cserélték a XIII. kerületben. A választás, amely kényszerből történt, a későbbi évek tapasztalata alapján nem volt a legszerencsésebb. *Az ilyen, és ehhez hasonló nagyvárosi panel negyedik magukban hordozzák a felnövekvő generációra leselkedő veszélyeket és ami ezekkel jár. A kockázat, hogy egy paneltelep szubkultúrájában felnövekvő és szocializálódó generáció a deviancia útjára lép, jóval nagyobb, mint bárhol máshol. Budapest „fertőzöttségét” tekintve ez a környék amúgy is kiemelkedő helyen áll.*

A költözésnek senki nem örült, de próbáltak alkalmazkodni az új helyzethez és a fiúknak meg kellett küzdeni egy új iskolai közösségbe, egy új élethelyzetbe való beilleszkedéssel.

Zsolti másodikként nehezen találta a helyét az új osztályban. Az alsó tagozat éveiben nem sikerült kialakítani tartalmas és mély barátságokat, a közösségi élet az iskola keretein belül csak a legszükségesebbekre korlátozódott.

Az új helyzethez való alkalmazkodást a fiúk számára szinte elviselhetetlenné tette egy addig ismeretlen betegség, édesanyjuk depressziós alkoholizmusa. Családi életükben a szerepek kényszerűen felcserélődtek, olyannyira, hogy az anya kislánya alapvető szükségleteit sem tudta sokszor kielégíteni, az élelmiszerre szánt pénzből nem lett mindig élelmiszer, bár az iskolából hazatérő fiúk asztalán még így is sokszor volt meleg étel. A testvérek iskola után rendszeresen etették, pelenkálták kishúgukat, foglalkoztak vele, ha sírt – és gyakran sírt –, vagyis félálásban betöltötték az élet által rájuk osztott „anyaszerepet”.

A testet-lelket emésztő szenvedély a hét nagyobbik részében titkolható volt a családfő éjszakai műszakban való szolgálata miatt.

A fiúk gyakran tettek szemrehányást anyjuknak, de mindez kevés volt egy gyökeres változáshoz. A napokból hetek lettek, a hetekből hónapok és lassan családi életükben ez a fajta állapot életmóddá vált. Zsolti ekkor volt 9 éves.

Zsolti – ahogy visszaemlékszik – nem tudta kezelni és a helyére rakni anyja iránt érzett vegyes érzelmeit. Egymást kisegítve-támogatva-elítélve éltek mindennapjaikat, és igyekeztek addig tartani ezt az állapotot, ameddig csak lehetett. De ahogy ez ilyenkor lenni szokott, előbb-utóbb az egész család számára – beleértve az édesapát is – világozássá vált a probléma súlyossága, és elérkezett a pont, hogy drasztikus lépésre szánják rá magukat. Édesanyjuk, a saját beleegyezésével és a család támogatásával, a gyógyulás reményével befeküdt az Árpád kór-

házba. A család otthon maradt tagjai szomorú lelkesedéssel és reményekkel tele kezdtek terveket kovácsolni a jövőt illetően, amiben szerepelt egy kórház utáni rehabilitáció, egy lakásfelújítás és az, hogy édesanyjuk hazatérte után mindent megtesznek, hogy boldoggá tegyék és segítsék felépülését. Nem így történt. A gyerekek édesanyja már a kórházi gyógyulás első állomását sem élte túl.

Zsolt felnőttként már egész máshogy látja a helyzetet. Hol volt még a '90-es évek elején Magyarországon a rehabilitáció, a szenvedélybetegség betegségként való értelmezése, diagnosztizálása és megfelelő orvosi kezelése. A depressziót a 15 évvel ezelőtti közfelfogás csak egy, az egyén által produkált rossz hangulatként értelmezte. Mai „felvilágosult” társadalmunk is csak lassan kezdi felismerni, és ami talán fontosabb, elfogadni, hogy a lelki eredetű betegségek épp úgy betegségek, mint a fizikaiak és ahogy testünk gyógyításra szorul, úgy a lelkünk is.

Zsolt bent volt édesanyjánál a kórházban a halálát megelőző, utolsó délután. Minden nap bent volt nála. De azon a napon úgy alakult, hogy későn ért oda, és mivel már várták kétes hírnevű barátai, nem is maradt sokáig. Édesanyja nem neheztelt emiatt, ez oldotta a röpke látogatás miatt érzett büntudatát. Hazafelé azzal a gondolattal nyugtatta magát, hogy holnap úgyszólván újra látják egymást... De már nem volt holnap...

Édesapjuk a temetést követően próbálta erősnek mutatni magát, és mint ahogy ez ilyenkor lenni szokott, minden erejével azon igyekezett, hogy összetartsa a család megmaradt tagjait. A gyerekek a maguk módján, a szokásostól nem eltérő módon próbálták feldolgozni anyjuk halálát. A gyász körülvette életüket, de megpróbálták mindent az addig megszokott mederben tartani. Eljártak iskolába, találkoztak a barátaikkal, estefelé hazamentek és másnap kezdődött előlről az egész. A fájdalomról, úrról, nehézségekről történő kommunikáció azonban elmaradt. Azóta sem töltöttek el közösen úgy egyetlen estét sem, hogy beszéltek volna az anyjukról, a fájdalomról, a hiányról. Örökre elveszett ez a szegmense a gyásznak, ami a legtöbb esetben feloldást jelent. Édesapjuk a nagyszülőkkel próbálta valamelyest enyhíteni a fájdalmat, gondolván, megkíméli gyermekeit a „fölsleges” tehertől. A nagyszülők idővel szintén eltávolodtak, egymást követő gyorsasággal, amiről Zsoltinak (szintén) nincsenek meghatározó emlékei. *(A kábítószeres emlékek, vagy az elfojtás játszik szerepet ezekben az emléktörlésekben?)*

Zsolti 1993-ban, 15 évesen elkezdte a szakmunkásképzőt. Péknek tanult. Az iskolát a szakvizsga előtt, 1995-ben abbahagyta.

A gyerekek édesanyjuk elvesztését követően hirtelen, szinte egyik pillanatról a másikra nőttek kényszerűen fel. Mindannyian éltek az általuk normálisnak vélt életet. A szakmunkásképző második évében Zsolti belekerült egy néhányfős társaságba, imponált neki az akkor „különlegesnek” vélt életmód, ami röviden annyiról szólt, hogy: „bármilyen áron, de érezzük jól magunkat”... Ez a fajta „ne dolgozzunk, szerezzünk pénzt könnyen, élvezzük az életet”-felfogás rendkívül imponáló volt az akkor 16 éves fiúnak.

Mögötte egy széthullóban lévő család, egy fel nem dolgozott haláleset, a fájó büntudat. A család többi szereplője eközben normális úton haladt. Krisztián és Robi próbálta öccsét teregetni, rávezetni a „helyes útra”, kevés sikerrel, hiszen a konfliktu-

sok, bátyjai által teljességgel ismeretlen életvitele miatt egyre gyakoribbak lettek köztük. A három testvér, bár szerették egymást, nem találta a közös hangot, életük ennél a fejezetnél kétvált. Vagy mondhatjuk úgy, hogy Zsolti élete ennél a fejezetnél az egész család életétől különvált. Ami ezt az időszakot követi több fájdalommal és keserőséggel lesz tele, mint amennyit az átlagember élete során megtapasztal...

FÜGGŐSÉGBŐL FÜGGŐSÉGBE

Ezekben az időkben Zsolti élete már kicsúszott az irányítás alól. Krisztián és Robi, amennyire önálló életvezetésük mellett tehették, próbáltak odafigyelni az öccsükre, és bár látták, hogy velük ellentétben egy másik úton halad, mondhatjuk, hogy lefelé, a lelki fröccsökön és a tanácsokon túl nem igazán tehettek mást.

A traumákat nemcsak Zsolti élte át, hanem az egész család. A történethez tartozik, hogy a legmélyebb problémákról ekkor még nem is tudtak.

Eltelt az estéből körülbelül két óra. „Fejezzük be. Elfáradtam”. Zsolti nem akar belekezdeni a kábítószeres emlékek feltárásába. Leteszem a füzetet, ő behoz egy újabb adag kávé. Rágyújtunk. Néhány perc csönd. Azon gondolkodom, mivel tudnám feloldani a szoba félhomályában ránk nehezülő csöndet. Elkezdünk beszélgetni. Egészen más dolgokról. Már azt sem tudom miről, de nincs is jelentősége. Az a fontos, hogy átlépjünk egy másik életbe. Abba, ami itt és most zajlik. Kis idő múlva sikerül is. Kezd jobb kedve lenni. Talán még egy fél órát maradok. Beszélgetünk tovább. Folytatás? Egy hét múlva ugyanitt, ugyanebben az időben? Mehet? Persze. Lassan készülődök. Holnap dolgoznom kell menni. Zsolti fáradt. Metadon, nyugtatók, talán heroin is. A szellemeket ki kell űznie a szobából, mielőtt elmegyek. Vagy inkább a lelkéből. Hogy megnyugodhasson. Holnap új nap kezdődik. Még egy nap. Ugyanaz a nap, ami 12 éve folytatódik, és néha úgy tűnik, soha nincsen vége... Kikísér a metróig. Kezdem megismerni az utat. Már nem ezért megyünk együtt... Az aluljáróban elköszönünk egymástól. Hamarosan találkozunk.

Telnek a napok, néha beszélünk már telefonon is. Kezdem egyre jobban megismerni. Az interjú segít abban, hogy a bizalmasa legyek. Betekintést enged olyan falak mögé, amik mögé senki nem lát be. „Minden nap egy kicsit közelebb ülhetek hozzá”...

Eltelt egy hét, és mi folytatjuk az interjút. Folytatnánk, ha rá lenne hangolódva. De ma nem megy. Beszélgetünk nem hivatalosan a kábítószeréről. Zsolti 2006 januárja óta csökkent a metadonadagot. Már csak napi három szemet szed. De ez így nem elég. Sűrűsödnek azok az esték, amikor heroinnal kombinálva zárja a napot. Eleinte csak alkalmanként. Aztán egyre gyakrabban. A metadont eredetileg arra találták ki, hogy segítségével orvosi felügyelet mellett szoktassák le a morfinistákat. Szintetikus előállított heroinról van szó. Fenntartó kezelés. Államilag támogatott függőség. Nevezük ártalomcsökkentésnek. Nincs esélye a túladagolásnak. Legalábbis optimális esetben. A metadonról viszont legalább olyan nehéz leszokni, mint magáról a heroinról. Ha nem nehezebb. Van ugyanis egy pszichikai nyugtató hatása annak a ténynek, hogy ezt mégiscsak orvos adja ki. Ez az a bizonyos önbecsapás, amivel a heroinistákból metadonfüggők lesznek, vagyis, a helyzet csak egy hajszálnyival jobb.

Vagy talán annyival sem. A metadon-program nagyon jó még arra is, hogy elhúzza az időt. Könnyebb élni vele, és sokszor a szenvedélybetegek önmagukkal is el tudják hitetni, nem beszélve a környezetükről, hogy valójában „csak gyógyszer” szednek. Az önámítás újabb esete. Valójában tökéletesen tisztában vannak a dolog lényegével, csak könnyebb így.

Újra és újra átbeszéljük ezeket a dolgokat. Zsolti ma nincs jó hangulatban. Igazából 12 éve nincsen, csak néha sikerül kifogni egy jobb napot. A mai nap nem az optimizmusról szól. Megkérdezi, miért gondolom, hogy sikerülhet a segítségével vagy anélkül leszoknia. Belekezd egy monológba, és én csak hallgatom. Minden mondata egyre sötétebb képet fest önmagáról, az esélyeiről és az esetleges jövőről. Egyre jobban belejön. És 15 perc alatt felépíti logikai úton a reménytelenség világát. Percről percre kevésbé tudom már, hogy mivel tudnék közbeavatkozni, és leállítani erről a pesszimizmusról. Eddig mindig voltak kész válaszaim, de most.... Állok az ablaka előtt. Kint már sötét van. Fúj a szél. A tévében reklámok váltják egymást. Befejezi a mondanivalóját és csönd lesz. Nem értem mi történt 15 perc alatt. Hogy sikerült neki ilyen gyorsan 180 fokot váltania. Kicsúszott a beszélgetés fonala a kezemből, és csak pörgetem a gondolataimat. Kereselek egy kapaszkodót, amivel vissza tudom fordítani a folyamatot, ami egyik pillanatról a másikra következett be. Nincs nagy tapasztalatom az ilyen szituációk kezelésében. Olyan logikusan építette fel saját küzdelme értelmetlenségét, hogy nem találok ellenérvet. Még mindig csönd van. Rágyújt. Ül az ágyon, nézi a tévét. Vagy legalábbis úgy csinál, de valahol egészen máshol van. Talán várja a választom? Vagy nem vár semmire, mert elhitte amit mondott. Aztán hirtelen kitörnek belőlem az indulatok, logika nélkül. Nem arról próbálok meggyőzni, hogy nem volt értelme annak a gondolatmenetnek, amit felvázolt, hanem egyenesen közlöm azt, hogy nem fogadom el. Teljesen mindegy, hogy igaza van-e. Közhelyekkel dobálózok. „nem adhatja fel”, „nem beszélhet így”, „van értelme tovább csinálni”, „sikerülni fog”, stb. stb. Mérgek vagyok rá és arra, hogy több hetes – nevezük optimizmusként – után, így kifordult önmagából. Aztán záró mondatként, még mindig tele indulatokkal, elmondom neki, hogy soha többet nem akarom végighallgatni a halálához vezető út forgatókönyvi levezetését. Ez bejött. Egy kicsit megnyugszik. Egy kicsit én is megnyugszom. A hangulat oldódik, a szél csendesedett kint. Újra világít valahol messze egy gyertya. Halványan, alig láthatóan, de ég. És ez elég most mind a kettőnknek. Kávé, cigaretta. Már én is leülök az ágyra. A mai este nem végződött túl sikeresen. Megbeszéljük, hogy a következő „terápiát” nálam folytatjuk. Zsolti még soha nem volt nálam. Az ötlet jó, talán egy másik környezetet jót fog tenni. Néhány nap múlva találkozunk. Az interjú áll, ma nem írtam le semmit. Kikísér a metróig.

12 ÓRA, EGYHUZAMBAN

Szombat délután van.

Zsolti először jön fel hozzám. A konyhaasztalra már ki van készítve az interjú füzet és egy toll. Elmegyek érte, és együtt megyünk fel. Talán délután 5 óra lehet. Megnézi a lakást, leül az asztalhoz. Az ablak mellé. Kifejezetten jó kedve van, önmagához képest legalábbis. Aztán kis idő múlva észreveszem, hogy egyre lassabban és nehezebben beszél. Indulás előtt a

nyugtatók és a metadon kétszeresét vette be és a fűtött lakásban ez beütött. Fáradtnak tűnik. Én nem értem, miért volt szüksége arra, hogy teljesen kikapcsolja magát. Hiszen csak a helyszín változott. Már annyiszor találkoztunk. Elmondja, amit eddig csak sejtettem. Itt nem csak heroinfüggőségről van szó, hanem gátlások és szorongások olyan mértékű tömkelegéről, hogy már ahhoz is dupla adag nyugtató kell, hogy egy idegen helyre jöjjön fel, kiszakadva a megszokott környezetéből. Az este emiatt nehézkesen és kissé csalódottan indul. Félek, hogy így nem tudom befejezni vele az interjút. Már ő is látja, hogy felesleges volt ennyi „gyógyszert” bevennie. Bocsánatot kér érte. Ismét a saját csapdájába esett. Egyre fáradtabbnak tűnik, úgyhogy rögtönzők. Ezt az estét nem hagyom elveszni. Túl sok mindent hagynék ki vele. Bekapcsolom a zenét, lefőzök neki egy dupla adag kávé, hátha egy kicsit magához tér. Töltök egy whiskey-colát, most nekem van szükségem egy kis bátorításra, és elkezdek beszélni. Próbálom felkelteni az érdeklődését, visszahozni a valóságba. Még korán van, menni fog. Szépen lassan sikerül is. Megissza a kávé, megmossa az arcát, rágyújt. Égnek a gyertyák, vacsorát főzök és közben folyamatosan beszélek hozzá. Most nem a heroin a téma, nem a jövő, nem a „hogyan mentsük meg Zsoltit a saját életétől.” Egyszerűen csak beszélgetünk. És egyre jobban érzi magát. Velem együtt. Kint besötétedett. A nyugtatók kezdenek kimenni belőle, egyre élénkebb és érdekes módon nyugodtabb. Már én is megnyugodtam, érzem, hogy sikerült kihoznom abból a szétfolyt állapottól. Újra esélyes lett az interjú befejezése. Ma este végigmészeli az életét, és én megírom neki. Viszont most először annyi időnk van, hogy semmit nem siettetek. Ráérünk. Holnap nem kell menni dolgozni, már ő is jól van, megvacsorázunk. A percekből órák lesznek, és még mindig nem kezdtük el. A téma leginkább ő, de nem interjú formában. Nem erőltetek semmit, mert a beszélgetés magától zajlik. Nem kell irányítanom. Egyre több mindent tudok meg róla, de ami fontosabb, egyre jobban megismerem. És ezen az éjszakán csoda történik. Egészen pontosan reggel fél hétig tart. Leomlanak a falak, amik 12 éve szikla szilárdan álltak. Észre sem veszem az egészet. Minden spontán történik. Végigbeszélgetünk több mint 12 órát egyhuzamban anélkül, hogy észrevennénk. A magázódásból a legtermészetesebb úton tegeződés lesz. Senki nem kérdez semmit. Magától jön.

Azt hiszem, nem fogom tudni leírni, vagy bármilyen módon megfogalmazni, hogy minek voltam a tanúja azon az éjszakán. Zsolti meggyógyult. Egyetlen éjszakára. Hajnal felé már nem akartam elhinni, hogy ugyanaz az ember ül nálam, mint akihez eddig heteken keresztül jártam. És fogalmam sincs, minek volt köszönhető ez a gyógyulás, de megtörtént. A nyugtatók hatása elmúlt, a metadoné már csak nyomokban volt jelen. Olyan emberre vált néhány órára, akinek nincs szüksége vegyi anyagokra ahhoz, hogy önmagát mutassa meg. Gátlások, feszültség, szorongás nélkül. Egészséges volt. Az interjút nem fejeztük be, de már nem is érdekelt. Végignézhettem egy olyan átalakulást, amit soha életemben nem láttam. Egyikünk sem vette észre hogyan történt és miért. Talán valóban csoda történt...

Reggel fél hét. Az éjszakának vége. Az interjú áll. Mindketőnk fáradt, de porög az adrenalin. Kivilágosodott. A napfény

behozza az elkerülhetlent. Nem beszélünk arról a változsról, ami történt, mert még fel sem fogjuk. Csak kiélvezzük az utolsó pillanatot. De már világos van, kezdődik egy új nap. Zsolti nagyon lassan elindul a kórházba. Vasárnap kell mennie a metadonért. Kikisérem a liftig. Nem beszélünk meg újabb időpontot, csak elköszönünk. Nem beszélünk az interjúról, a heroinról, a jövőjéről, a további lépésekről. Becsukom az ajtót, ő beszáll a liftbe. Már majdnem hét óra. Kikapcsolom a zenét, kiöntöm a hamutálat. Lehúzom a redőnyöket, hátha imitálni tudom még az éjszakát. Aludnom kéne, de nem megy. A gondolatok kavarnak a fejemben. Kezdem felfogni mi történt, és a következő lépésben azon kezdek gondolkodni, hol volt a pont és legfőképp mi volt az, amivel sikerült ekkora változást elérni. De nem találok a választ. Megint próbálok elaludni, 8 körül felkelek. Ennek nincs értelme. Rá kell jönnöm, mivel hozhatom vissza nála ezt az egészet. És boldog vagyok. Boldog vagyok attól, amiben részem lehetett. Amit végigélhettem. És sajnálom, hogy vége van. Telnek a percek, és kezdek félni attól, ami később beigazolódott, hogy ez a gyógyulás csak arra az éjszakára szólt. De most nem akarom elrontani a kedvemet ezzel.

FOLYT. KÖV.

Hétfő. Eltelt másfél nap szombat óta. Zsolti felhív, és már nem tegez. Tudtam. Bejött. Nem sikerült megőriznie azt a változást. Nevezem csodának? Miért is sikerült volna. 12 év áll szemben egyetlen éjszakával. Ezt én sem gondolhattam komolyan. A hangja megint olyan, mint azelőtt. Nem természetes. Nincs benne semmi negatív, egyszerűen csak nem természetes. Most először ő kérdezi meg, hogy befejezhetnénk-e az interjút ma délután. De ma délután színházba megyek. Tegyük át egy másik napra. Szívesebben interjúznék most vele. Attól félek, minél messzebb kerülünk időben attól a szombat éjszakától, annál nehezebb lesz rekonstruálnom és visszahoznom belőle a lényegét. De ezt most nem mondhatom le. Kedden találkozunk náluk. (Még szüksége van rám!)

A szokásos forgatókönyv: Kávé, cigi, félhomály, tévé. A Füzet és a toll a kezemben. Folytatjuk. Elég döcögösen megy. Lát-szik, hogy nem szívesen beszél ezekről a dolgokról. Vagy talán önmagáról nem szívesen beszél. A történet folytatódik, de rendkívül zavaros. A szálak sok helyen nem egyeznek, de azt hiszem ez már nem is érdekes. Belekezdünk, de megint nem haladunk vele. Valahogy nem jön össze. Abba hagyjuk és megint másról beszélünk. Nem baj. Van időnk. Majd legközelebb...

Az interjú utolsó, rendkívül kusza fejezete ismét nálam történik, szintén egy szombat éjszakán. Ez már nyomokban sem hasonlít az előzőhöz. Kávé tesz fel, bevezető beszélgetést tartunk, vacsorát főzök. Majd egyszer csak belekezdünk.

Az első találkozás a Heroinnal, 1993.

A közhiedelem azt vallja, hogy a heroinhoz vezető út a könnyűdrogokkal kezdődik. Bár ez az életút alátámasztja, ez mégsem általános. A statisztikák szerint a marihuánának, vagy a hasisnak annyi köze van az opiátfüggőséghez, mint az első pohár sörnek az alkoholizmushoz.

A lakótelepi szubkultúra egyik szerves alkotóeleme a drog. Először az unalom, a kíváncsiság, aztán az élvezet és végül az élet része. *Vagy talán maga az „élet”...*

Az első kábítószeres élmény éppen annyira volt elég, hogy felkeltse az érdeklődést, vajon mi lehet még a zárt ajtók mögött. Néhányan a lakótelepről kijártak a Margitszigetre és kialakult egy átmeneti baráti kör. Zsolt is kijárt a munka után egyszer-egyszer, aztán gyakrabban. Volt ott egy fiú, aki egy alkalommal kivitte Békásmegyerrre. Az ottani társaság már jó ideje kábítószeres. A történet adta magát. A hasis után megtörtént az első találkozás a Heroinnal. A fizikális rosszullet jelentőségét veszítette amellest a szellemi-érzelmi élmény mellett, amit a drog okozott.

Az első találkozás élményét talán senki nem tudja leírni, vagy szavakba önteni. Túl van azon az érzésen, amit kommunikálni lehet. Egy pillanat, egy gondolat, egy érzés... egy olyan tudatállapot, ami könyörög a következőkért...

Ugyanabban az évben párhuzamosan beindult egy betöréses lopás sorozat, ami nem kábítószeres társasághoz kapcsolódik. Oldalakat lehetne írni róla, de nincs jelentősége. Már nincs.

Robi és Krisztián dolgoztak, Zsolt pedig élte az általa oly nagyra becsült társasággal az életét, miszerint „éljünk a legkisebb fájdalom” elvével. Ez, sajnos nem merült ki a „filozófiai” stílus hangoztatásában, a betörések és a lopások életmóddá, életformává váltak. Eleinte ezek a bűncselekmények autófeltörésből, majd betöréses lopásokból álltak. Az értékek megszűntek, a normák feleslegessé váltak. Nem volt mit átgondolni és nem volt mit helyrehozni. Egyik cselekmény követte a másikat. Ezek a cselekmények pedig azzal jártak, hogy otthon egyre többet kellett hazudni a családi békesség kedvéért. Az egyik estén egy helyi étterembe törtek be, ahol a biztonsági őrnek volt annyi rutinja, és persze ideje, hogy felírja a rendszámot, aminek alapján könnyű volt azonosítani az autót.

A rendőrség néhány órán belül értük ment, és az aznap éjszakát a Szabolcs utcai fogdán töltötték. Ahogy ez ilyenkor lenni szokott, mindenki tagadta a történeteket, így reggelre otthon lehettek.

Az esemény következmények nélkül zajlott le. És hogy ebből mi lett a tanulság? A spontán betörések folyamatának vége szakadt. Ezeket már csak előre kitervelt és gondosan megtervezett betörések követték. Egészen pontosan négy különböző kerületi lakás. És minden a terv szerint haladt. Ezt a négy cselekményt a bűnözés útján fordulópontnak tekinthetjük. A határvonalak szétválnak. Már nem csak arról volt szó, hogy három fiatal, aki nem tud mit kezdeni az éjszakáival, fessegeti a határokat, az eseményeknek súlya lett. És a siker meghozta a mámort...

Egy ilyen vagy ehhez hasonló eseménysorozatnak két lehetséges kimenetele létezik. Ők a szerencsésebbik verzióba estek. Három fiú, három, különböző személyiség, és csak idő kérdése volt, hogy ezek összecsapjanak. Így a büntetés-végrehajtás helyett haraggal és szakítással ért véget közös, egyéves pályafutásuk.

Zsolti számára, aki ekkor még csak 17 éves volt, úgy nézett ki, a lehető legjobban alakult a dolog. Rövid, bár annál tartalmasabb bűnözői karrierje ezzel befejeződött. Munkát keresett, elhelyezkedett egy pékségben, ahol három és fél évet dolgozott. A társaság jó volt. Megszerették. Élete első, igazán komoly kapcsolata is ekkor kezdődött és tartott hét-nyolc éven keresztül, bár nem igazán felhőtlenül. Zsolti nagyon szerelmes volt, a lány pedig nem egyszer ezt kihasználva, gyakorlatilag nyilvánosan csalta meg. Minden egyes hűtlenséget veszekedés, majd megbojtosítás és békülés követett. A telepen ezek a szerelmi harcok

mindenki számára látványosan zajlottak. A szerelem azonban minden akadályt legyőzött, és Zsolti kitartott a lány mellett minden hűtlensége ellenére...

Ekkor már évek óta szerepelt az életében a heroin, bár elmondása szerint igazán komoly függő még talán nem volt. Bár, ki tudja. Zsoltinak volt egy barátja, aki rendszeresen kivitte egy budapesti külvárosba. Egy ottani testvérpárral - akik szintén heroinisták voltak -, gyorsan megtalálták a közös hangot.

Néhány hét, talán kettő-három telt el, és mindennaposak lettek a külvárosi kirándulások. Zsolti úgy gondolta, hogy egyedül is ki tud járni. Már nem kellett kísérő. A két fiú ott élt, szintén egy lakótelepi panellakásban, alkoholista anyjukkal. A kétféle szenvedély titkok és hazugságok nélkül futott egymás mellett. Mindenki saját betegségét gyógyította saját módszerével. Ezt az ideiglenes családot választotta Zsolti, és első pillanattól kezdve helyet kapott benne.

Lassan azonban kiapadtak a készletek, és mivel egyikük sem dolgozott, ismét a bűnözés útjára léptek. Immár a drog volt a pénzszerzés középpontjában. Ez az úgynevezett „drogkereső magatartás”. Ismét eljött a betörések időszaka.

Az ottani lakótelep egyik szemben levő lakásából a szomszédos gazdagabb család fia is átjárt néha hozzájuk heroint szívni. (Ekkor talán még csak szívták, bár erre nem emlékszik pontosan.) Innen jött a tipp: a két fiú többé-kevésbé pontosan tudta, hogy a család hol tartja a készpénzt, és mikor nincsenek otthon. A terv gyorsan elkészült. Másnap, amikor a szomszéd fiú átmegy hozzájuk, és heroingtól kábult állapotban elfoglalja a helyét az úgynevezett mámoros világban, ők hárman átmennek a lakásba és elhoznak annyi pénzt, amennyi átsegíti mindhármukat a következő „nehéz” napokon. A testvérpár kiemelt feladatköre a család már jól ismert kutyájának lefoglalása volt, ami nem egészen úgy alakult, ahogy tervezték. A kutya viczorogva morgott rájuk és a két fiú a sarokba állva adta Zsoltinak az instrukciókat. A hibát el kellett háritani, egy jól irányzott rúgás és a kutya ráébredt az erőfölényre.

Körülbelül 200 ezer forintot hoztak el aznap a lakásból. Ezek a hivatlan látogatások heti rendszerességgel követték egymást, és – miután a pénz maradéktalanul heroinra kellett, ami akkor már létük alapját képezte – Zsolti egy pillanatig sem érzett büntudatot. A kutya pedig minden alkalommal már csak a sarokból figyelte az eseményeket...

Ezek a kirándulások 2001-ig tartottak.

Zsolti privát drogos akcióiról persze sem a családja, sem a barátnője nem tudott semmit. A nappalokat bűnözéssel drog-mámorban, az éjszakákat barátnőjénél töltötte, aki édesanyjával élt együtt. Aztán kapcsolatuk lassan vége szakadt.

Munkája nem volt, baráti társasága és szerelmi élete megszűnt. A vér azonban kötelez, és soha senkire nem lehet úgy számítani, mint a CSALÁDRA. Csupa nagybetűvel. Zsolti kiessett múltját csak részletekben rakták össze, de ezzel együtt megtették mindent, hogy elveszett fiukat visszasegítsék az életbe. A betegségét és munkanélküliségét tolerálva visszafogadták. Ez az időszak körülbelül másfél évig tartott.

Zsolti összeszedte magát, és ismét elment egy pékségbe dolgozni. A fizetésének nagy részét heroinra költötte, ekkor már naponta kétszer kellett szűrnia.

Bátyjai ekkora már elköltöztek otthonról. Már csak hárman maradtak. Zsolti, a húga és édesapja, akik bár közel sem tudtak

mindent, de érezni érezték, hogy semmi nem úgy alakul, ahogy kellene. Évi fiatal kora ellenére végignézett olyan dolgokat, amiket a korabeli lányok maximum csak filmekből ismernek. Bátyjának köszönhetően, ha volt még gyermeki énje, az is felnőni volt kénytelen, túl gyorsan.

Hazugságok, könnyek, remények és esélytelen próbálkozások időszaka volt ez mindnyájuk számára. Rövid időn belül Zsoltit kirúgták a munkahelyéről. Ekkor volt 23 éves. Újabb munka keresése helyett a könnyebbik módját választotta a pénzszerezésnek. Elkezdett a telepen árulni. Ez nagyjából csak arra kellett és annyira volt elég, hogy a saját napi adagját fedezni tudja. Talán eddigi legmélyebb időszaka volt ez. A reggelek rosszullettél, hányással, majd szúrással kezdődtek. E nélkül nem indult a nap. Eljött a pont, hogy vagy belehal abba, amit csinál, vagy segítséget kér. Az utóbbit választotta.

Egyik bátyjának, Robinak szólt. Körülbelül másfél hónapot töltött kórházban, amiből szinte semmire nem emlékszik. A gyógykezelés jót tett, de csak addig, amíg bent volt. A kikerülését követően megkezdődött a kálvária. Unalom, depresszió, közöny és leküzdhetetlen vágy. Gyakorlatilag az érzelmi vegetálás időszaka volt. Néhány hónap telt el. Újra elkezdett dolgozni, egy pékségben, ami négy-öt hónapig tartott és ezzel együtt visszaesett... Zsolti 25 éves. Elment orvoshoz és gyógyszerek segítségével újra leállt. Ezt az időszakot rövidebb ideig tartó alkalmi munkák követték, majd felvették egy Hipermarketbe péknek. Itteni munkahelyi pályafutásának utolsó fél évét végigdrogozta. Újra visszaesett.

2005: Egy heroinistának, akármennyit keres, nem elég. Az összes elérhető munkahelyi szekrényt feltörte. A kamerák működtek, és az áruházból bilincsbe verve szállították el a kapitányságra. A kamerák rögzített felvétele, úgy tűnt, mégsem volt elég bizonyíték ellene.

Néhány kisebb bolti lopás követte a történeteket, és egy újabb segítségkérés. Zsolti ismét szólt a bátyjának, hogy kórházba akar kerülni. Az OPNI-ba azzal a feltétellel vették fel, ha onnan egyenesen rehabilitációra megy. Ez egy hónappal később így is történt. Zsolti lement Pécsváradra (*a Szenvedélybetegek Rehabilitációs Otthona fogadta*). Egy hetet töltött ott.

Amikor megkérdeztem miért nem maradt ott, azt felelte: „Végignézttem, hogy másoknak hat-tizenkét hónapot kell itt eltölteniük ahhoz, hogy kimenjenek és egy nap alatt visszaesnek, és arra gondoltam, hogy nekem ehhez egy hét is elég.”

Az egyhetes rehabilitációt megelőző kórházi kezelés alatt bent megismerkedett egy lánnyal, aki, bár nem kábítószer miatt, de szintén kezelésre szorult. Pécsvárad után az otthon helyett őt választotta, és odaköltözött hozzá. Újra visszaesett. A lány dolgozott, Zsolti pedig otthon volt. Mikor élettársa meguntta a kábítószeresekre jellemző otthoni semmittevést, megkérte, hogy költözzön el. Zsolti pedig úgy gondolta, hogy a heroinforgasztáshoz nem kell neki ott élnie, haza is mehet.

2005 óta otthon lakik édesapjával és húgával.

A szenvedélybetegeket gyakran megbélyegzik a gyengeség stigmájával. Gyengeség? Megint szubjektivitásba ütközöm. Ami az egyik embernek gyengeség, a másíknak erő. Vajon gyengeségnek tudhatjuk-e be azt, ha önmagával harcolva 12 éve nap mint nap életben marad másokért? De mégis gyengeség, ha nem tudja megtenni értük azt, hogy feladja saját szenvedélyét bármi áron

is. Ki dönti el, hogy valóban önzés volt-e az utóbbi évek küzdelme, illetve a másik oldalról nem küzdelme? Megint minden csak nézőpont kérdése lenne? Vajon hány ember viselné el ezt az állapotot, ami életnek aligha nevezhető? De ha így van, miért nem választja ilyenkor az ember azt a másik utat, ami szintén szenvedéssel jár, de talán egyszer vége lesz és eljön a várva várt megváltás? Egyszer egy addiktológus azt mondta: „a csodának benne kell megszületnie”. Mit kell tenniük azoknak az embereknek, akik szívvel- lélekkel mellette állnak, hogyan segíthetnek annak a bizonyos csodának az eljövételében?

AMIT A CSALÁD JELENT

Zsolti rengeteget beszél a családjáról. Óriási szeretettel és büntudattal keverve. Az interjú közben csaponganak a gondolatai, az érzései. Kétségbeesik, feláll, visszaül, indulatos. Önmagára haragszik. A világra, az életre, mindenre. De elsősorban arra a feloldhatatlan, számára paradox érzésre, amivel nem bír megküzdeni. 12 éve nem tud kiszállni ebből az ördögi körből. A családja tartja életben. Ezt ő is tudja és a többiek is tudják. Az a büntudat tartja életben, hogy értük túl kell élnie ezt az egészet. Pedig sokszor az az érzésem, hogy nem akarja. Ideges, látom, hogy a sírás kerületi. Hajnali kettő óra van. Feláll, majd idegesen azt mondja: „Tönkretettem a családomat, semmi mást nem csinállok, csak pusztítok magam körül. Ezt akartad hallani?” Az utolsó mondatnál már veszi a kabátját, és szó nélkül elmegy. Ülök az ágyon, nem tudok mit csinálni. Próbálok felfogni, ami történt. Egyszerre három dolgot teszek. Megpróbálok magamhoz térni, a kezem ezer kilométer per órás sebességgel száguld a papíron, és közben azon gondolkodom mit kellene tennem egy ilyen szituációban. Várom egy fél órát. Közben kapok tőle egy sms-t. Hazafelé végigsírta az utat. Teljesen ki van borulva. Veszem a kabátomat, taxiba ülök és utanamegyek. Szólok a taxisnak, hogy várjon meg. Kihívom a XIII. kerületi panellakásból, és magammal viszem. Ez volt a legjobb, amit tehettem. Megnyugodott. Hazamegyünk és megpróbáljuk elfelejteni, ami történt. Holnap új nap lesz...

DROGPREVENCIÓ

2007. május elején Zsolti drogprenvenációs előadást tart egy vidéki kisváros középiskolájában. 60 ember előtt kell beszélnie. A terem zsúfolásig van diákokkal és tanárokkal. Az előadás még nem kezdődik el. A szertárban várjuk, hogy mikor szólnak. Zsolti egy széken ül. Négy metadon van benne, ki tudja hány nyugtató. Nem mondja, de látom rajta hogy nagyon ideges. Én is az vagyok. Még egyikünk sem csinált ilyet, nem is tudom, hogy sikerült rávennem, de itt van. Ketten vagyunk a szertárban. Egymást próbáljuk nyugtatni, de túl sok mondat nem hangzik el azokon kívül, hogy „nyugi, minden rendben lesz”. Az előadás lényege ő lenne, és ezt tudja. Nincs koncepció. Illetve az a koncepció, hogy nincs koncepció. Telnek a percek, amik óráknak tűnnek. Tíz óra kellene kezdenünk. 10.15 van. Én leginkább érte aggódom. Nem mintha magamban olyan biztos lennék, de tudom, hogy nála sokkal többről van szó. Sikerélményre van szüksége ahhoz, hogy értelmet találjon az életében. A levegő szinte szikrázik. Már nem szól egyikünk sem semmit, csak várunk. Nyílik az ajtó és szólnak, hogy induljunk. Remeg a térdem. Biztos vagyok benne, hogy az övé is. Bemegyünk az auditoriumba, ahol 60 ember vár

ránk. Akik nem kaptak ülőhelyet, azok állnak. Meglátjuk a mikrofont, ami addig csak vicc tárgya volt. Ez rátesz egy lapáttal, de már nincs visszaút. Magunkra erőltetjük a nyugodtság látszatát, és elkezdem, majd körülbelül fél óra után átadom a mikrofont. Remeg a kezében. Az első 5 perc kicsit döcögösen indul, aztán megtörténik az a bizonyos második csoda. És Zsolti elkezd beszélni. Olyan őszinteséggel és olyan kendőzetlenül, amelyet azon a bizonyos éjszakán láttam csak tőle. Teljesen feloldódik. A teremben feszült csönd van. Mindenki őt hallgatja. Ekkor már nyugodt vagyok, és én sem tudok másra figyelni, csak arra, amit mond. Egy órán át beszél, megszakítás nélkül, lehangolva. Egyre többen jelentkeznek, és kérdéseket tesznek fel neki. Válaszol rájuk, majd az előadás végén még elmondja, ha valaki szeretne személyesen beszélni vele, még itt vagyunk egy darabig. És ez így is történik. Én bemegyek a tanárokkal a szertárba, akik sorra gratulálnak. Rágyújtok, Zsolti pedig kint marad a folyosón, beszélget még közel fél órát néhány diákkal, akik sorra teszik fel a kérdéseiket. Fél óra múlva bejön ő is a szertárba. Leesik egy székre mellém, és azon kívül, hogy kérünk egy kávét, nem nagyon tudunk megszólalni. Az előadásnak vége. Sikertelenül. Jobban sikerült, mint amit valaha el tudott volna egyikünk is képzelni. Az iskolából hazamegyünk, beülünk a kocsiba és elindulunk vissza Pestre. A rádió szakaszosan szól. Péntek délután van. Az ablakok letekerve. Gyönyörű az idő, süt a nap. A közel kétórás út alatt szinte nem is szólunk egymáshoz. Még fel sem fogtuk, mi történt ma délelőtt. Csak próbáljuk megemészteni és hagyni, hogy egy kicsit leülepedjen az egész. Körülbelül úgy érezzük magunkat, mint akin átment egy úthenger. De jó érzés... A várva várt siker elérkezett. Zsolti olyan dolgot tett ma délelőtt, amit még soha életében. Kihozott magából mindent, ami benne volt. És rengeteg minden volt benne. Talán ő sem gondolta, hogy képes lesz ezt megcsinálni. De megcsinálta. És zseniális volt...

MINDEN KAPCSOLAT MEGSZAKAD

Sok idő eltelt az interjú óta. A kapcsolatunk, amit egyszerű emberi kapcsolatként definiálnék, teljesen megromlott. Zsolti 2007. május 8-án elvonóra ment az Erzsébet kórházba. Ekkorra már teljesen visszaesett. A két hetet végigszenvedte. Esténként beszélünk telefonon, de érdemben nem történt semmi. Megváltozott. Miután kijött, szinte azonnal visszaesett. Ezt már a kórházban tudta. Minden kapcsolatot megszakított. Legalábbis velem igen, de azt hiszem, mással is. Legalábbis azokkal, akik a gyógyulásában bíztak. Talán úgy érzi, hogy ismét csalódást okozott azoknak, akik bíztak benne. Azóta teljesen kifordult önmagából. Mintha nem is ugyanaz az ember lenne? Bünteti önmagát és büntet másokat. Megint a szenvedés útjára lépett...

Telnek a napok, a hetek és a hónapok. Egyik nap a másik után, egyik reggel a másik után. És nem telik el nap vagy óra, hogy ne kelljen szembenéznie a múltjával, az elvesztett évekkal, amiket már senki nem fog visszaadni. A fájdalommal és csalódással, nem önmaga felé, hanem azok felé, akik szeretik. Akik szeretik és végignézték, hogy tette tönkre saját magát és önmaga körül a világot. Azt a világot, amit magunk építünk fel... Vagy rombolunk porig...

Elfojtás, közöny, fájdalom, elvonás, büntudat, könnyek és az **ébredés**... Minden reggel...

2007. június eleje. Megkeres először a fiatalabbik bátyja Robi, majd Krisztián. Mindkettőjükkel beszélek személyesen. Megpróbálunk még talán egy utolsó lehetőséget. Bejuttatni Zsoltit egy rehabra. Amikor Robival beszélek, észreveszem, hogy remeg a keze, ha Zsoltiról van szó. Egyik cigarettát szívja a másik után. Mesél az elmúlt 12 évről. Az otthoni lopásokról, a kilátástalan és soha véget nem érő küzdelmekről, az örökösen átélt aggodásról és tehetetlenségről. A félelemről, ami minden reggel ébredés után és minden este elalvás előtt mardossa a lelkét. A két testvérrel külön-külön újra és újra átbeszélnék az esetet, megpróbálók felvilágosítást adni azokban a dolgokban, amiket nem tudnak a heroinfüggőségről. Kezd már tisztulni a kép, és vele együtt nő a kétségbeesés. Először Robi beszél az öccsével, sikertelenül, majd Krisztián próbál egy másik stílusban ráhatni. Szintén sikertelenül. Zsolti tudja, hogy velem tartják a kapcsolatot. De velem már nem beszél. Közvetve próbálók eljárni az ügyében – sikertelenül. Egyre magasabban és vastagabban megépített falakba ütközünk. A szenvedélybetegség kulcsa mindig annak a kezében van, aki le akar vagy nem akar leállni. Zsolti visszament a Nyíró Gyula Kórház drogambulanciájára és felvették újra metadon fenntartó kezelésre. 8 szemet kap naponta. Az 40 milligramm heroin. Szemben a januári 3-mal. Tekinthetjük akkor visszalépésnek a dolgot.

Krisztián és Robi erőn felül küzdenek az öccsükért. Mindent, amit egy ember a testvéérért meg tud tenni, ők megtesznek. De csak kérdések és kérdőjelek halmaza marad a cselekedetek mögött. Égnek a telefonvonalak, ismétlődnek a megválaszolatlan kérdések. Krisztián már szinte tajtékkzik a dühtől és a tehetetlenségtől.

És eljött a nagy kérdés. Az óriási jót akarásunkkal csak rontottunk a helyzeten? Zsolti egyre ellenállóbb és egyre elutasítóbb. ő nem akarja, hogy segítsenek neki, hiszen a drog éppen az elhatárolódásról szól. Saját identitását védi azzal, hogy küzd ellenünk. Teljesen természetes pszichológiai reakció. Személyiségének megvédése érdekében ki fog játszani minden ellenállást, mert amíg nem ő dönt a saját életéről, addig minden segítő szándék csak ellenállást fog kifejteni. Utasításokat adnak neki a legjobb szándékkal, de valóban ezzel teszünk jót? Ki mondja meg mi a helyes döntés? „A pokolhoz vezető út jó szándékkal van kiköveztve.”

Hagyni kéne egyedül dönteni, amikor mindkét testvér tudja, hogy nincs abban az állapotban, hogy egyedül döntsön? Hagyni kéne meghalni? Hol az egyén felelőssége és hol van a családé? A két elmélet között előre honnan lehet tudni melyik a helyes? Hogyan dönthetne bárki objektíven, ha arról az emberről van szó, aki mindennél fontosabb? Akarata ellenére hogy lehet valakit megmenteni önmagától? Amikor az ész érvek már nem segítenek, mi a jócselekedet a másikkal szemben?

Ha az ő szemszögéből nézzük a dolgot: valóban jogunkban áll eldönteni, hogy akarunk élni és meghalni? A kérdés inkább az utóbbi. Felelősek vagyunk egymásért, de csak addig a pontig, amíg mi akarjuk? Vagy ez a kötelék egy életre szól? Életben kell maradnunk azokért, akik szeretnek, vagy dönthetünk úgy, hogy meghalunk? És ha igen, azok, akik itt maradnak, hogyan számolnak majd el önmagukkal?

Mihez kezdünk nélküled, ha elmész?

Tóth Hilda